

NIEUWS BRIEF

VERSLAG STUDIEDAG P. 4

ONTWERP VAN CAO XI: L'HISTOIRE SE RÉPÈTE, ... P.16

INHOUD

COLOFON

Eindredactie: Geert Ryssen

Redactie: Geert Ryssen, Etienne Carrette

Lay-out: Letteraap – info@letteraap.be

Foto's: Lieven Delvoye

Voorzitter: Robert Vergauwen

Ondervoorzitter: Theo Gorssen

Penningmeester: Karin Wuyts

Website: www.divo.be

E-mail: info@divo.be

Verantwoordelijke uitgever:

Robert Vergauwen, DIVO vzw,

Papenaardekenstraat 53, 2900 Schoten

03 EDITORIAAL

04 VERSLAG STUDIEDAG 2017

11 EVALUATIE STUDIEDAG 2017

14 SYNOPSIS VERSLAG STUURGROEP
23 FEBRUARI

16 BRIEF AAN DE MINISTER EN
COC I.V.M. CAO XI

19 STUURGROEP

EDITORIAL

(*): www.dewereldmorgen.be/artikel/2016/06/10/tina-het-einde-van-een-lang-verhaal

EEN ALTERNATIEF VOOR DE JA, MAAR-CULTUUR?

Enkele maanden terug voelde ik me overrompeld door TINA...(*)

Ik hoor je al denken: 'oei wat is er gebeurd in tijden van #MeToo en andere? Zij die me beter kennen, vragen zich af 'oei, wat is er met jou gaande?'

Op mijn iPad staat bij de Google-zoekfunctie de betekenis die ik beoog op de vijfde rij. De vorige rijen bevatten andere schoonheid aan inhoud.

Doet zich nu hetzelfde voor in onze open wereld? De genadeloze oorlog in Syrië blijft duren ondanks een wens van de VN. En wij laten geen stem horen. Voelen we ons machteloos of zijn we moe? Het ontwerp van CAO XI opteert voor een loonsverhoging van onderwijzend personeel en voor ondersteuning van jonge of nieuwe leerkrachten. En als toppunt van een geschiedenis die zich herhaalt, wordt er tot 1 maart gekampeerd voor de deur van enkele scholen om een jongere in te schrijven in de school naar keuze. De eindeloze traagheid van ons democratisch systeem sleept zich met een slakkengang voort door de kamers van koepels, syndicale organisaties, commissies en parlement(-en). Een slijmspoor blijft kleverig achter. Het kleeft aan de ribben van directieleden en schoolleiders. Directieleden en schoolleiders willen vooruit, met gestage evolutie, probleemoplossend. Ze wensen kwaliteitsvol onderwijs gericht op winst aan leren en leven van jonge mensen en bij uitbreiding van hun ouders. Ze mogen het predicaat 'ambitie' dragen. Met recht en rechttop!

Rondom hen is de omgeving wantrouwig en juridische procedures loeren om de hoek. Controle, controle, controle... Er is hoop om uit de rommel van onopgeloste problemen weg te raken. De 'nieuwe inspectie' zal de 'amicale vriend', de coach, de reisgenoot worden van scholen en hun leiders. Dit draagt een pak kansen om scholen er toe te brengen om hun focus bijkomend te richten op sterkere sociale mix, op een verruimde culturele mix, op een meer integrerende schoolcultuur, op een verlengde interesse voor jongeren na de secundaire school. Evaluatie wordt dan 'naar waarde schatten' van wat als 'schitterend' wordt ervaren door leerlingen, medewerkers en ouders. Evaluatie wordt dan een permanent onderdeel van een driedelige beleids optie gestuurd door een lemniscaat van drie leiderschapshoudingen: waardering, interesse, vertrouwen.

Droom gerust verder. Vroeger werd gezegd 'de idealisten hebben gelijk, de realisten halen gelijk'. Als ook onderwijs en schoolleiding aan een transitie mogen deelnemen, amenderen we dit straks tot 'de realisten hebben gelijk, de idealisten halen gelijk'. Succes op weg, in de vastenperiode naar Pasen en later naar... Daar werd een niet te geloven fenomeen in beelden waargenomen: levende menselijke materie, waarvan werd aangenomen dat ze dood was, werd er omgezet in licht en permanente latente aanwezigheid...

Etienne Carrette

VERSLAG STUDIEDAG DIVO

VRIJDAG 15 DECEMBER 2017 – KBC TOREN ANTWERPEN

“DE WERELD IN ONZE SCHOOL – DUURZAAM GROEIEN MET DIVERSITEIT”

VERWELKOMING - ROBERT VERGAUWEN

In zijn welkomstwoord pikte de voorzitter in op de onderwijsactualiteit, waarbij hij onderstreepte dat DIVO zijn rol wil blijven spelen in een tijd waarin de overheid geen sterke initiatieven neemt vanuit een duidelijke visie. In de eindrush van de legislatuur moeten we alert zijn voor de vele initiatieven (inclusiegedachte, opwaardering van het ambt, modernisering van het onderwijs, bestuurlijke optimalisatie en schaalvergroting, ...), die op stel en sprong op het veld worden losgelaten.

Het onderwerp van deze dag blijft helaas zeer actueel: binnen de diversiteit radicaliseren jongeren in onze maatschappij en dus ook in onze scholen. De sleutelcompetenties moeten een nieuwe dynamiek binnen de eindtermen ontwikkelen op weg naar het onderwijs van de toekomst. Divo kijkt naar de wereld in onze scholen en ontdekt een duurzaam groeien niet ‘in’ maar ‘met’ diversiteit. Dit kan volgens de voorzitter een bevrijdende weg zijn naar co-existentie in een multiculturele samenleving en naar

een educatief optimaal miniklimaat om een constructieve leergemeenschap te ontwikkelen in onze scholen. Divo beseft dat dit geen eenvoudig verhaal is, maar deze studiedag wil de deelnemers ‘tools’ aanreiken om dit verhaal verder te schrijven of om te durven de stap naar co-creatie te zetten.

RADICALISERING EN POLARISERING IN HET SECUNDAIR ONDERWIJS

CHRISTOPHE BUSCH (CRIMINOLOOG EN DIRECTEUR KAZERNE DOSSIN MECHELEN)

Christophe Busch begon met een aantal kernbegrippen te schetsen in verband met radicalisering en polarisering.

Als radicalisme in goede banen wordt geleid, kan het opbouwend zijn, denk bijvoorbeeld aan de acties destijds voor het stemrecht voor vrouwen. Een radicaal iemand legt niet noodzakelijk de wetten en normen van de maatschappij naast zich neer. Als men hiermee geen rekening houdt in zijn reacties, kan een verkeerde vorm van radicalisme in de hand worden gewerkt.

RADICALISERING EN POLARISERING IN HET SECUNDAIR ONDERWIJS

CHRISTOPHE BUSCH (CRIMINOLOOG EN DIRECTEUR KAZERNE DOSSIN MECHELEN)

Een aantal fenomenen van vandaag moeten in hun context worden gezien: het terrorisme in Europa is een groot probleem, maar de klimaatverandering en luchtvervuiling zijn veel dodelijker. Er sterven meer mensen op de weg dan in een terreuraanslag. Terroristen willen angst importeren om het westen de democratische rechtsstaat te laten ondergraven. Het is dus aan ons om niet door te schieten in de veiligheidslogica.

Polarisering is iets wat je overal tegenkomt, maar het moet een verantwoord politiek gegeven zijn en mag niet uitmonden in een interetnische polarisatie. Het moet bijvoorbeeld mogelijk zijn om een debat over hoofddoeken te voeren zonder dat dit een maatschappelijke splijtzwaam wordt. Het is perfect mogelijk om te polariseren zonder dat dit uitmondt in haat en geweld: polarisatie is niet hetzelfde als een conflict.

Heden ten dage hoor je meer en meer extreme uitspraken. De Brexit is er een voorbeeld van hoe de stijl van communicatie een verpletterende impact heeft op de samenleving en na de verkiezing van Trump was een duidelijke stijging waar te nemen van de hate-crime. Bovendien hebben de nieuwe media een grote impact op polarisering, maar dat is niet nieuw. De drukpers en de radio deden dat vroeger ook al, maar de sociale media van de 21ste eeuw bieden zo veel meer connectiviteit aan iedereen. De stroom aan nieuws en meningen maken het nodig dat de destructieve aspecten van polarisering worden aangepakt. Hierbij duiken heel wat problemen op. Sommige landen beknotten de media drastisch, maar dat druist in tegen onze visie op de vrije meningsuiting. Een aantal grote bedrijven zijn beter in staat dan de natiestaten om controle uit te oefenen. Hier is een belangrijke taak voor het onderwijs weggelegd. Ze moeten kinderen en jongeren kritisch en weerbaar maken in die gigantische stroom aan informatie. Wat het nog moeilijker maakt, is het feit dat de realiteit op zichzelf erg complex is, waardoor men snel zijn toevlucht neemt tot simpele meningen en dan bijvoorbeeld maar stelt dat de islam dé oorzaak van het terrorisme is. Fake news is ook een fenomeen met een nefaste rol waarmee jongeren moeten leren omgaan.

Terwijl politieke polarisatie normaal gezien een noodzakelijk fenomeen is voor de groei van de democratie, werkt de hevigheid van de politieke taal van nu de afbraak van het sociale weefsel in de hand. Het wij-zij-denken kan geweldprocessen in gang zetten, denk maar aan de gebeurtenissen in de Balkan. Als er geen verantwoorde politieke evolutie komt om de sociale polarisatie aan te pakken, zal dit leiden tot conflict.

Een belangrijk gegeven in verband met polarisering is identiteit: het succes van een bepaalde groep kan ertoe leiden dat het individu zich ermee gaat identificeren, maar ook als een groep een bedreiging ervaart, kan dit een impact hebben: minderheidsgroepen die in verdrinking staan, veroorzaken een soort anti-identiteit tegen de samenleving.

De polarisatie zorgt ook voor een categorisatie: een groep zal hoger op de sociale ladder komen te staan dan de anderen. In Europa denkt de autochtone bevolking nog vaak vanuit een superioriteitsgevoel en dit is hetzelfde fenomeen dat de koloniale uitwassen veroorzaakte. De autochtonen voelen zich beter dan de westerse allochtonen en zeker dan de niet-westerse, vaak Arabische allochtonen. Als een groep lager staat in de hiërarchie krijgen zij minder kansen, hebben ze een lager inkomen en leggen ze minder contacten, wat dan leidt tot een sterker etnisch identiteitsgevoel. Eeuwen van achterstelling van de zwarte bevolking in de USA bijvoorbeeld heeft bijzonder zware gevolgen voor hun ontwikkeling nu. Niet

DE WERELD IN ONZE SCHOOL – DUURZAAM GROEIEN MET DIVERSITEIT

het ras bepaalt de mogelijkheden van een mens, maar wel de achterstelling die huidskleur en afkomst ooit heeft veroorzaakt.

Onze democratische mechanismen kunnen dergelijke fenomenen niet efficiënt aanpakken. Het is wel belangrijk dat we kennis krijgen van groepsdynamica en de factoren die het denken van jongeren beïnvloeden. Wat zijn hun noden? Welke verhalen vertellen ze en tot welke milieus behoren ze? Van deze zaken moet het onderwijs kennis verwerven. Vermits individuen zich plooiën naar de normen van de groep, is het een belangrijke opdracht om het gevaar van groepsconformiteit te tonen. Dat werd door Christophe geïllustreerd door een aantal voorbeelden van psychologische experimenten, waarbij het duidelijk werd hoe groepsconformiteit en gehoorzaamheid aan een autoriteit met een immorele invloed het individu kunnen brengen tot beangstigende gedragingen (o.a. het beangstigende Milgram experiment). Dergelijke fenomenen zijn al lang gedocumenteerd, maar de bewustwording verloopt niet vlot.

Extreme voorbeelden van dit hele proces zijn uiteraard de genocide in de periode van de Tweede Wereldoorlog en de Balkanoorlogen. Hierbij legde Christophe de stappen uit in de groei naar genocide, bij een aanvankelijk simpel gegeven als classificatie starten stappen die steeds gevaarlijker worden: symbolisatie, discriminatie, ontmenselijking, organisatie, polarisatie, voorbereiding, vervolging, uitroeiing en uiteindelijk ontkenning. De voorbeelden uit het verleden zijn genoegzaam bekend: als we de dynamiek van heden ten dage niet vastpakken, dan weten we wat er komt.

Daarna presenteerde Christophe een tool-kit om met polarisatie om te gaan, een bevattelijk model met vaardigheden die je kan aanleren. Het is nodig om eerst drie basiswetten goed te begrijpen. Polarisationen zijn gedachtenconstructies: het wij-zij-denken zit tussen de oren. Bovendien heeft het brandstof nodig, in de praktijk zijn dit uitspraken over de identiteit van de tegenpolen. Tot slot is het vaak een niet beheersbare groepsdynamiek: het praten met de nodige retoriek over de ander is immers grotendeels irrationeel. Hoe kan je bijvoorbeeld de angst voor terreur met statistiek ontmythen? Uiteraard moet je deze systemen kennen om er iets aan te kunnen doen.

Pushers zijn bijzonder belangrijk in de voeding van polarisatie. Als zij een klankbord krijgen in de media krijgen zij volgers: mensen die een bepaalde nood ervaren en meegaan in het narratief. Dat proces voltrekt zich zowel bij moslims als extreem-

rechtse autochtonen. De leden van de middengroep voelen krachten om op te schuiven en dat doet de extreme groepen groeien. De stille groep wordt kleiner en zij krijgen verwijten van de extreme groepen dat ze onverschillig of laf zijn.

Bemiddeling is goed in een conflict, maar werkt niet bij polarisatie. Men gaat dan praten met de pushers, maar vaak maken bemiddelaars het met de beste bedoelingen alleen maar erger. Een debat tussen extreme leiders heeft enkel een versterkend effect. De uitdaging is echter om de volgersgroepen te verkleinen en weer in de middengroep te brengen.

Hoe doe je dat? Ten eerste moet de doelgroep veranderd worden: er moet niet worden geïnvesteerd in de pushers, maar wel in de middengroep en de volgers. Ook het onderwerp moet veranderen: ga dus niet mee met de onderwerpen van de pushers maar ga in op de echte uitdagingen in plaats van de symbooldossiers. Een zwarte-piet-discussie is niet zinvol, wel een duidelijke discussie over het onderliggend racisme in de samenleving. Verander ook van toon: er moeten verbindende verhalen worden verteld op een milde, niet moraliserende toon zonder in te gaan op schuldvragen. Met al deze game-changers in de samenleving moeten scholen aan de slag gaan. Als de mensen kunnen inzien waartoe polarisatieprocessen leiden, kan dat houdingen doen veranderen.

De discussie en de rethoriek die we vaak terugvinden in polarisatieproblemen mogen echter de echte en zware problemen niet verdoezelen. In dat verband beklemtoonde Christophe zijn eigen radicaliteit rond mensenrechten en hoe daarop nooit mag worden toegegeven.

Tot slot herhaalde Christophe dat marginaliteit, ongelijkheid, immigratie, de complexiteit van de huidige problemen en globalisering elementen zijn die bronnen zullen blijven voor polarisatie. De globalisering zorgt echter ook voor de afname van de culturele afstand, wat dan weer positief is: diversiteit en het leren kennen van elkaar kunnen verbindend werken. Iedereen moet zich bewust zijn van de nood van een positieve aanpak van polarisatie. Dat kan als

je een onderscheid kan maken tussen politieke versus interetnische polarisatie, als er lokale en regionale initiatieven blijven die mensen samenbrengen en als de eenzijdig negatieve berichtgeving aangevuld wordt met verbindende communicatie. Door de Kazerne Dossin en via hun trainingen wordt hard gewerkt om het wij-zij-denken aan te pakken.

Robert Vergauwen dankte de heer Busch voor de brede kijk op polarisatie en het helder duiden van het begrippenkader. En voor het besef dat we vanuit de groepsdynamica jongeren weerbaarder kunnen maken en binnen onze zingeving vanuit een katholieke dialoogschool echt wel waardierend, verbindend moeten werken.

EEN BOODSCHAP VAN DIALOOG KHALID BENHADDOU (IMAM – GENT – VOORZITTER PLATFORM VLAAMSE IMAMS - VOORZITTER ONDERWIJSNETWERK ISLAMEXPERTEN)

Khalid is een persoon in wie zowel de islamitische als de Europese cultuur verenigd zijn, daarom werkt hij aan de verzoening tussen beide. In de actuele situatie van jongeren en radicalisering is het de uitdaging die hij en het netwerk islamexperten willen aangaan om de islam te duiden en om bruggen te slaan tussen de Koran en de Europese maatschappij.

Als leerkrachten en directies willen omgaan met concrete situaties die zich op de school voordoen rond identiteitsproblemen en mogelijke radicalisering van jongeren, is het nodig dat zij de context kennen, hierbij

is de situatie in het Midden-Oosten een gegeven dat in de geglobaliseerde wereld een belangrijke invloed heeft.

Khalid schetste de ontstaans-geschiedenis van de islam en de boodschap van de profeet Mohammed 15 eeuwen geleden, die de eerste islamitische staat oprichtte in Medina. Van deze gemeenschap maakten ook niet-moslims deel uit. Dat gemeenschapsbegrip "Oemmaz" is nadien door radicalen misbruikt om enkel de solidariteit met de moslimgemeenschap te beklemtonen, maar dat gaat in tegen een fundament van de profeet.

Het probleem van zijn opvolging zorgde voor het belangrijke schisma tussen soennieten en sjiïeten dat nu nog steeds het Midden-Oosten teistert en dat zorgt voor een kluwen van religie en politiek. Nadien volgde de territoriale expansie van de islam. In

DE WERELD IN ONZE SCHOOL – DUURZAAM GROEIEN MET DIVERSITEIT

die periode was er wel ruimte voor dialoog, wat leidde tot de belangrijk invloed die de Arabische filosofie en wetenschap heeft gehad. Nostalgisch praten over deze bloeiperiode mag de problemen van vandaag niet verdoezelen. Er zit nu een spanningsveld tussen de islamitische en westerse beschaving en het is belangrijk om de historische oorzaken ervan te kennen.

Er zijn een aantal crisismomenten geweest, bijvoorbeeld de inval van Napoleon in de Arabische wereld, wat uitmondde in de koloniale tijden. Er kwam een einde aan het Ottomaanse Rijk en Frankrijk en Groot-Brittannië verdeelden via het Sykes-Picotverdrag in 1916 de islamitische landen onder elkaar. Het zijn de kunstmatige grenzen van toen die de islamisten willen vernietigen. Het centrale vraagstuk sindsdien is: waarom is het westen vooruitgegaan en de Arabische wereld niet? Nadat de Arabische wereld de neiging kreeg om het westen te kopiëren met bijvoorbeeld nationalistische of communisme regimes, ontstond er een tegenbeweging, namelijk het salafisme, de drang om de zuiverheid van de leer onaangestaan terug te vinden. De salafistische leer kent verscheidene varianten zoals het wahabisme van Saudi-Arabië. Hun houding is dominant met een sterk uitgebouwd propagandasysteem maar niet vijandig, zij vinden immers dat Saudi-Arabië de ideale staat is. Osama bin Laden (Al Qaeda) komt uit dit systeem, maar hij revolteerde tegen de combinatie van ideologie en de politieke situatie in Saudi-Arabië. Een andere variant is de moslimbroederschap. Zij willen na een democratische start, de verworven macht verder uitbouwen en de Turkse president Erdogan is hiervan een voorbeeld. De laatste variant is het jihadisme: de gewapende strijd tegen iedereen die het khalifaatproject in de weg staat. IS vandaag is een uitvloeisel van Al-Qaeda. Zij kregen de nodige ruimte na de val van Saddam Hussein in Irak, wiens opvolger immers een sjiiet was die het soennitische leger van Hussein ontbond.

Al deze bewegingen bestaan vandaag in België: dit zet onze samenleving in de globale samenleving onder druk. Jongeren worstelen met een identiteitscrisis en zijn daarom bijzonder kwetsbaar voor ronselaars. Het grote aantal Syrië-gangers in België is een bewijs van het succes van deze boodschap bij ééndimensionaal denkende jongeren. Politieke bewegingen die de complexiteit reduceren, leveren immers houvast. Vele Syriëgangers zijn voormalige criminelen die zich aangesproken voelen door de boodschap, waarbij ze menen dat ze zich in een proces van berouw voor God moeten opofferen. Zij radicaliseerden in de gevangenis en waren voorheen helemaal niet bekend als vrome moslims.

Hoe gaan we daarmee om? Het is complex en de redelijkheid in het discours is vaak zoek, maar het is de overtuiging van Khaled dat er een weg is naar minder polarisering in de samenleving.

In 1974 werd de islam als een van de 7 eredielen in België erkend. Er is dus wel een juridische constructie om de islam te integreren, maar dat werd niet gerealiseerd: de eerste inspecteurs om toe te zien op de godsdienstlessen kwam er pas in 2005 en slechts 28 van de 165 moskeeën zijn erkend.

Alhoewel het Vlaamse onderwijs tot de beste van Europa behoort, blijft het vergroten van de mogelijkheden van kansarme allochtone jongeren een grote uitdaging. Als kinderen op school gescheiden zijn in witte en zwarte scholen wordt het probleem ook maatschappelijk niet opgelost. Leerkrachten worden bovendien niet voorbereid om om te gaan met de diversiteit. Katholiek Vlaanderen is ontkerkelijk, maar in onze samenleving is er een andere grote groep mensen voor wie het omgaan met religie heel belangrijk is. Khaled pleit ervoor om meer aandacht te schenken aan levensbeschouwelijke vakken. Het onderwijs moet leerlingen weerbaar maken in een geglobaliseerde wereld en leren omgaan met de vrije markteconomie, maar moet ook jongeren afleveren die de maatschappij kunnen veranderen. Vaak ligt de focus enkel op vaardigheden, terwijl we nood hebben aan jongeren die waardig en aardig kunnen zijn.

De school biedt de jongeren wel een algemeen vak aan over levensbeschouwingen, wat wel informatief is, maar geen zingeving biedt. De jongeren gaan dat dan ook elders zoeken, dus op het net en ze komen dan in aanraking met onbetrouwbare salafistische bronnen. Daarom zijn goede islamleerkrachten bijzonder belangrijk.

Een levensbeschouwelijke dialoog is noodzakelijk maar enkele zaken maken dat moeilijk. Om te beginnen kan een dialoog alleen maar zinvol zijn als ze vertrekt vanuit een eigen levensbeschouwing. Daarnaast hebben vele islamjongeren een fragmentarisch beeld van de islam dat niet uitnodigt tot dialoog. Het is nodig dat jongeren een platform krijgen om over gevoelige thema's te praten. Ze moeten een achtergrond krijgen over de vrijheden en waarden van onze maatschappij. Hun huidige referentiekader staat vaak in contrast met de democratische waarden die voortkomen uit de geschiedenis van Europa: die kloof kan enkel overbrugd worden als vakken zoals geschiedenis en aardrijkskunde een breder beeld schetsen dan alleen dat van de Europese situatie.

Een andere uitdaging is om leerlingen te leren omgaan met de overvloed aan informatie. De leraar was vroeger de enige bron van kennis, terwijl de kinderen van vandaag zoveel informatie elders verwerven. Het zijn de taken van de school om kinderen en jongeren te leren omgaan met alle gegevens die ze kunnen vinden en om er verbanden tussen te leren leggen.

Hoe ga je als school om met de religieuze diversiteit? Het spanningsveld leidt tot twee uitersten: er is de mening dat er niet mag worden toegegeven aan nieuwe religieuze vragen en anderen bepleiten volledige tolerantie. Twee elementen zijn belangrijk om hierin verantwoorde beslissingen te kunnen nemen. Gaat een vraag in tegen bepaalde morele principes (bv. gelijkheid tussen man en vrouw), dan geef je niet toe. Maar het ter beschikking stellen van halal-voedsel is niet in strijd met morele kaders. Ten tweede kan je de vraag stellen of het de leerdoelstellingen in het gedrag brengt als iemand iets om godsdienstige redenen weigert. Er moet dus gehandeld worden vanuit een professionele houding en niet vanuit een grondhouding. Het pedagogische project en het schoolreglement moeten hier houvast bieden. Als een bepaalde vraag hieraan niet raakt, kan er positief op een vraag worden ingegaan.

Het is jammer dat het debat over de structurele uitsluiting van bepaalde jongeren zo slecht gevoerd wordt. Vaak gaat men er onterecht van uit dat religie in het algemeen en de islam in het bijzonder het patent heeft op radicalisme. Het extremisme dat de 20ste eeuw kenmerkte, was nauwelijks religieus. Wat we nu meemaken is geen botsing van beschavingen, maar wel van wederzijdse onwetendheid.

Khalid spreekt niet van een Europese islam, want die term versterkt de dualiteit en dus ook de radicalen. Hij staat voor een rationele islam, waar rede en wetenschap centraal staan. Tegelijk moeten verschillende tradities mekaar verrijken en versterken, zodat de vroegere religieuze of humanistische waarden weer belangrijker worden. De huidige norm wordt immers bepaald door de vrije markteconomie: de inhoud is niet belangrijk maar wel hoe je het kan verkopen, wat geïllustreerd wordt door de verkiezing van Donald Trump. We moeten samen zoeken naar een rechtvaardige samenleving gebaseerd op de vrijheden en waarden die een belangrijke verbindende factor zijn voor alle mensen.

In de vragenronde werd het probleem opgeworpen van de katholieke scholen die geen islamleerkrachten hebben die de jongeren een beter beeld kunnen geven. Khalid vindt het geven van islamles buiten de lesuren een mogelijke denkpiste, maar hij begrijpt dat islamlessen in katholieke scholen in de huidige context moeilijk liggen. Bovendien mogen die leerkrachten die zich hierin willen engageren geen financiering van buitenaf krijgen. In het algemeen moet de kwaliteit van het islamonderwijs omhoog: vele islamleerkrachten hebben niet het vereiste diploma. Daarom is het goed dat er wordt geïnvesteerd in nieuwe lerarenopleidingen en handboeken.

Een tweede vraag ging over de rol van de vrouw in de islam en het hoofddoekendebat. Hierop zei Khaled dat je de hoofddoek zowel kan zien als symbool van onderdrukking als symbool van identiteit. De evolutie naar ontvoogding van de vrouw is ook in Europa eigenlijk vrij recent, en het is maar een kwestie van tijd vooraleer ook de Arabische wereld die evolutie zal volgen. Er staan sterke vrouwen op die hier een leidende rol zullen spelen. Maar hij besloot met te zeggen dat het altijd fout is als er druk komt op een vrouw rond een hoofddoek: het uitoefenen van druk om hem te dragen is fout, maar ook druk om hem af te doen.

Robert Vergauwen dankte Khalid voor zijn verhaal en beklemtoonde dat er ook binnen het onderwijs verschillende snelheden bestaan. Het is belangrijk dat de inbreng van mensen als Khalid tot meer dialoog leidt.

KBC EN DIVERSITEIT
LUC GOOVAERTS (SUCCESSIE MANAGEMENT KBC)

Luc Goovaerts beklemtoonde dat de thema's van diversiteit en waarden ook belangrijk zijn in de bedrijfswereld. In human resources management is het nodig om met de diversiteit van mensen om te gaan. Bovendien is een modern bedrijf internationaal actief in vele landen en in diverse culturen en wordt er gewerkt rond diversiteit in diploma's en gender.

KBC is actief bezig om via een missie en een visie te investeren in verbindende factoren. Er wordt een bedrijfscultuur gestimuleerd die medewerkers de mogelijkheden geeft om zich te ontwikkelen vanuit hun diverse talenten. Het inzetten op lokale implantatie houdt in dat men respectvol inspeelt en rekening houdt met verschillende culturen.

Diversiteit wordt verder gepromoot bij KBC door in te zetten op de ontwikkeling van een hele waaier aan competenties. Kennisverwerving zal minder belangrijk worden en er zal meer aandacht gaan naar het filteren van informatie. De competentie van storytelling zal belangrijker worden, alsook sociale competenties.

Met behulp van de slogan "praten werkt" worden leergemeenschappen ontwikkeld om ervaringen uit te wisselen, wordt het welbevinden getest via bevestigingen en worden de klassieke beoordelingen op termijn vervangen door continue feedback.

Ook in de bedrijfswereld geldt de slogan: diversiteit verbindt.

Uitgeleide door Robert Vergauwen

Deze gevulde studiedag heeft ons duidelijk gemaakt dat de dialoog de enige weg is om te integreren en het spreekt voor zich dat scholen zich anders zullen moeten positioneren als katholieke dialogeschool. In de dagelijkse praktijk beseffen we maar al te vaak dat dit een groeipad is, dat waarschijnlijk nooit zal afgeraken omdat onze maatschappij sneller evolueert dan de schoolse context. Toch wil Divo, als directievereniging van het katholiek onderwijs, blijven investeren in krachtige leergemeenschappen over de diverse leefgemeenschappen heen binnen een schaalgrootte, die beheersbaar is en een optimalisatie, die efficiënter werk garandeert.

Verslag: Jan Bastiaenssens

EVALUATIE DIVO STUDIEDAG

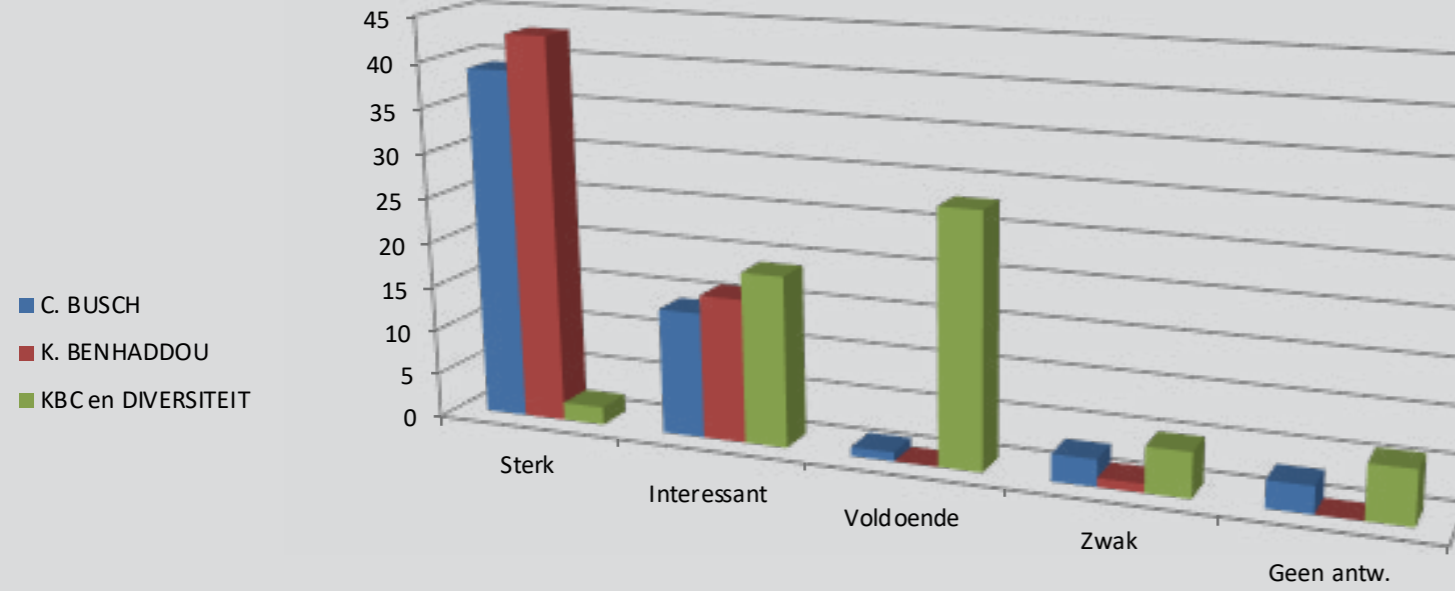
AANTAL RESPONDENTEN OP 130 AANWEZIGEN: 60 (= 46,1%)

(*) INHOUDELIJK:	Sterk	Interessant	Voldoende	Zwak	Geen antw.
C. BUSCH	39	14	1	3	3
K. BENHADDU	43	16	0	1	0
KBC en DIVERSITEIT	2	19	28	5	6

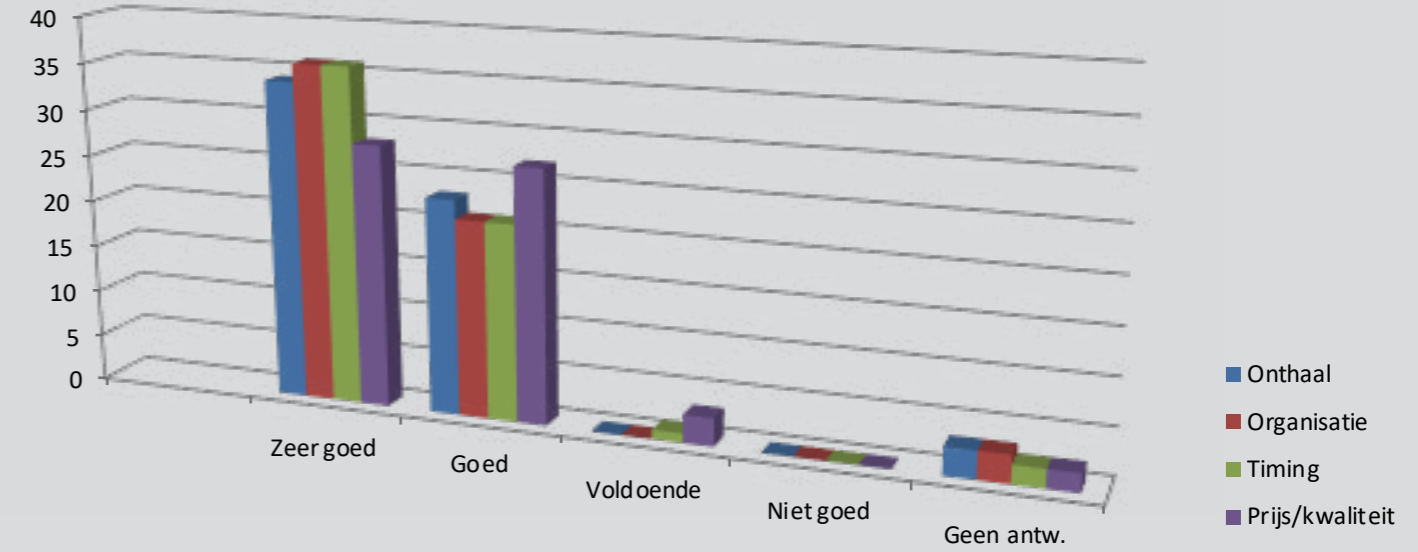
(*) ALGEMEEN:	Zeer goed	Goed	Voldoende	Niet goed	Geen antw.
Onthaal	34	23	0	0	3
Organisatie	36	21	0	0	3
Timing	36	21	1	0	2
Prijs/kwaliteit	28	27	3	0	2

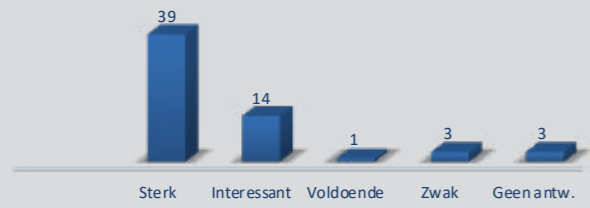
INHOUD

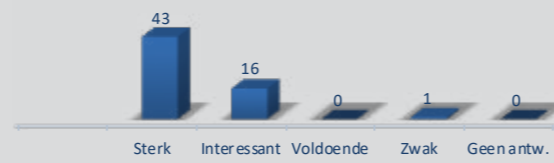
ALGEMEEN

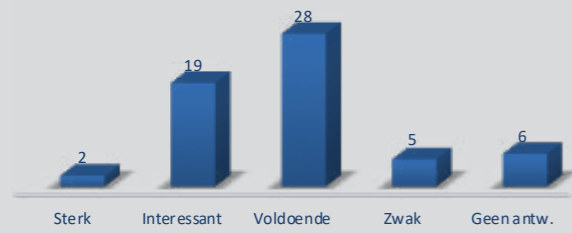
Radicalisering en polarisering in S.O. C. BUSCH

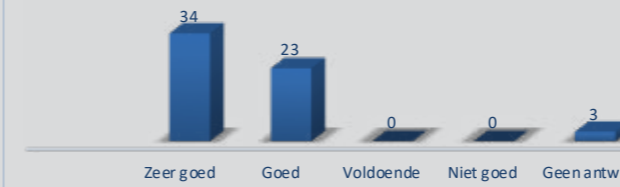
Boodschap van dialoog K. BENHADDOU

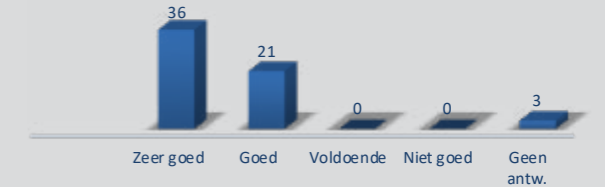
KBC en DIVERSITEIT

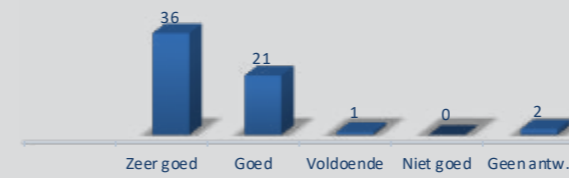
Onthaal

Organisatie

Timing

Prijs/kwaliteit

SYNOPSIS VERSLAG

STUURGROEP 23/02/18 - MELLE

Na goedkeuring van het vorige verslag komen volgende items aan bod:

1. Evaluatie studiedag: promotie, inschrijvingsprocedure, ledenwerving.
De evaluatie vind je terug in deze nieuwsbrief. De inschrijvingsprocedure dienen we beter te stroomlijnen naar één systeem toe. Nu kon je inschrijven via de website, maar ook door overschrijving. Dat werkt verwarrend en levert soms onvoldoende gegevens op om nadien onze nieuwsbrief en mailings te versturen. In samenwerking met KBC wordt er volgende jaar gewerkt met een nieuwe module waarin inschrijvingen, lidmaatschap en boekhouding aan elkaar worden gelinkt.
2. Planning vrijdag 14 studiedag december 2018
KBC-toren te Antwerpen kan niet meer als locatie worden gebruikt omwille van renovatiewerken (asbest) die 3 jaar in beslag zullen nemen. Tot en met 2020 kunnen we er niet terecht. We kijken uit naar een andere locatie (KBC Leuven of Brussel).

Mogelijke thema's voor een volgende studiedag:

- **Preventie van stress en burn-out** door Joke Adins. Zij is gecertificeerd coach & trainer met een passie voor mensen. Als coach werkt ze voornamelijk als burn-out expert en loopbaancoach. En daarnaast is ze ook trainer en geeft ze samen met Karolien Roels de opleiding tot Stress & Burn-Out coach bij YourCoa.s.
- **Co-creatie**: Het is de kunst om met minder middelen creatief om te gaan en de zelfredzaamheid te stimuleren via co-creatie.
- **De schoolleider** gebracht door Geert De Vos n.a.v. het onderzoek dat gericht is op de planlast van directies. Het gevaar van het presenteren van de resultaten van een onderzoek is dat het saai kan worden. Geert De Vos kan dit echter wel goed brengen. Het eindrapport moet eerst worden vrijgegeven alvorens de onderzoeksresultaten mogen worden vrijgegeven.
- **Gedeeld leiderschap** gegeven door Koen Marichal: Koen is sinds eind 2010 verantwoordelijk en ambassadeur voor The Future Leadership Initiative van Antwerp Management School. Dit competentiecenter rond leiderschap in partnership met KBC onderzoekt en ontwikkelt het leiderschap van mensen en organisaties dat nodig is om de uitdagingen van de toekomst aan te

gaan. Hij is een zeer goed spreker.

- **Boek 'Omwenteling'** (auteur: Jan Rotmans).

Besluit: Het programma van de studiedag zou er als volgt kunnen uitzien: Koen Marichal start en vervolgens wordt er door Geert De Vos ingezoomd op het onderzoek.

3. De Inhoud van de volgende nieuwsbrief wordt besproken. Hij wordt verstuurd na de Paasvakantie

4. Stand van zaken actualiteit

- **Schoolloopbaanpact**: de onderhandelingen zijn gestart. De werkgroep rond startende leraars meldt dat ze een lerarenplatform willen oprichten waar scholen hun vervangingen kunnen clusteren, met dien verstande dat nieuwe leerkrachten ook via deze pool TADD kunnen worden. Robert meldt aan het COC dat het niet evident is om op 2 jaar tijd te kunnen zien of een collega al dan niet meedraait in een school. Op die manier spaart de overheid natuurlijk veel geld uit en daarmee zouden ze de vervangingspool kunnen financieren. Theo merkt op dat er veel nieuwe leerkrachten starten die zeker 2 jaar nodig hebben om zich in te werken en wat ervaring op te doen. Het is zeker niet in het belang van die tijdelijke leerkracht, ze hebben meer tijd nodig. Het is wel zinvol voor een specifieke groep leerkrachten nl. voor de praktijkleerkrachten die moeilijk vervangbaar zijn. Ook oudere collega's of ancients zouden mee in de vervangingspool kunnen circuleren. Robert meldt dat dit voor het basisonderwijs wel goed zou kunnen lopen, maar niet voor het secundair. Maité zet toch nog eens extra in de verf dat de nieuwe leerkrachten zouden moeten afstuderen als experts en dan moeten ze in staat zijn om hun taak degelijk uit te voeren. Een goede ondersteuning van de nieuwe leerkrachten zou veel beter zijn, dus mentoruren zouden wel zinvol zijn. Robert meldt dat als besluit werd meegegeven: het opnemen van de ancients in de vervangingspool is prima, weliswaar op vrijwillige basis + ondersteuning voor directies + geen verplichting dat men na 2 jaar TADD wordt. Vervolgens de planlast/taakverzwaring: de minister moet met extra geld komen, onderzoek Geert Devos zal planlast bewijzen.

- **Hervorming eerste graad**: goedkeuring 2018 en instappen in september 2019. Ontwikkelingsdoelen en

eindtermen worden afgepunt. Vrees is dat ze niet op tijd zullen landen met de deadlines. Reacties: Maité merkt op dat we in verschillende snelheden werken waarbij niet alle directies goed op de hoogte zijn. Hoe kunnen directies zich op zo'n korte tijd fatsoenlijk organiseren? Robert vult aan dat de beroepskwalificaties veel te omvangrijk zijn. 337 zijn er nog maar klaar. Daarnaast blijft de timing veel te krap: de matrix is nog niet afgepunt, er zitten nog fouten in. Ze blijven beweren dat ze dit concept van vernieuwing jaar per jaar zullen uitbouwen. Kan het katholiek onderwijs Vlaanderen dit organiseren? Er gaan stemmen op dat het SB haar verantwoordelijkheid moet nemen: cfr. BOS-verhaal en dito organisatie. We maken ons zorgen. Geert merkt op dat dit toch een item is om op te nemen in de nieuwe Nieuwsbrief bij wijze van opvolging van de actualiteiten: wie schrijft hierover een artikel?

- **BOS**: in 2020 stoppen de SG, dus nu dient er bij wijze van overgangsmaatregel een juridische structuur te zijn. Voor zij die achterblijven, zal de SG gelijk worden gesteld aan een BOS. Theo meldt dat het BOS als doel had om te komen tot bestuurlijke optimalisatie. Als gevolg hiervan haken vele bestuurders af. Robert meldt dat het in zijn SG traag evolueert: er ontstaan verschillende snelheden tussen de scholen en de SG. Katty bevestigt dit.
- **Ondersteuningsnetwerken**: zij moeten nog veel inzetten op organisatie. Er is een structuur opgezet waar de regie naar het gewoon onderwijs werd verschoven en alle middelen uit het BUSO moeten komen, wat niet strookt. Een tweede probleem is dat er nog geen geld werd gestort: Robert, als voorzitter van een beheerscomité, meldt dat er in zijn ondersteuningsnetwerk al 60.000 euro moest worden voorgeschoten (vanuit de werkingsmiddelen van het buitengewoon onderwijs). De Minister is boos dat het rapport zo negatief is en ze roept op om goede praktijkvoorbeelden aan te brengen. Robert gaat met de drie ondersteuningsnetwerken uit Antwerpen naar het kabinet om de gezamenlijke visie tekst en de manier van werken toe te lichten, maar tevens alle pijnpunten mee te vermelden die verhinderen dat er degelijk kan samengewerkt worden. Ondertussen hebben de ondersteuningsteams zich zelf georganiseerd.

De starttijd was veel te kort om een degelijke structuur op te zetten. Theo vult aan dat zorg zich meer en meer verstoort achter loketten. Maité meldt dat het decreet leerlingenbegeleiding eraan komt, zonder bijkomende middelen, maar wel bijkomende plichten. Netoverschrijdend werken zou veel beter zijn, nu verkrampte situatie, er is geen samenwerking tussen het GO en het Katholiek onderwijs. Etienne meldt de schrijvende toestanden in de BUSO-scholen waar collega's uitvallen.

- **GOK**: er komt een verlenging met telkens verlenging van 1 jaar, zonder vernieuwing middelen. Er werd meegedeeld dat een 3-jarige cyclus de voorrang krijgt. Het is schrijnend dat het vorige wordt voortgezet.
- **CAO XI**: Divo stelt vast dat er voor directeurs secundair onderwijs opnieuw geen tegemoetkomingen in zitten. Divo zal zijn standpunt opnieuw kenbaar maken aan de Minister en aan de COC.
- Verslag VLOR-vergaderingen (Maité en Jan)
- 5. Viering Kris Lazeure
We danken Kris van harte voor zijn jarenlange inzet voor DIVO en wensen hem nog veel succes toe met zijn nieuwe engagementen!
- 6. De volgende stuurgroep vergadering heeft plaats op 4 mei te Gent.

Met dank aan Annick Thienpont voor de gastvrijheid.

Verslag: Karin Wuyts
Synopsis: Geert Rysen

BRIEF AAN MINISTER CREVITS EN AAN DE CHRISTELIJKE ONDERWIJSCENTRALE

Op 28 februari 2018 schreef Divo een brief aan de Minister en de COC in verband met CAO XI :

Geachte heer/mevrouw

Als voorzitter van Divo (Directies Vrij Onderwijs) geef ik U - na overleg met onze Vlaanderen-brede stuurgroep - graag het standpunt van de vereniging betreffende het ontwerp van cao XI. Onderstaande tekst wordt gepubliceerd op onze website.

We zullen het waarderen als u aandacht wilt besteden aan onze vaststellingen en wensen. We kijken uit naar uw feedback en zijn bereid om met U in overleg te gaan.

Met hoogachting,

Robert Vergauwen, Voorzitter Divo

Katholiek Onderwijs Vlaanderen vindt de verhoging van de koopkracht en een aantal maatregelen om meer werkzekerheid te geven aan jonge leraren belangrijk. Wat Katholiek Onderwijs Vlaanderen echter bijzonder apprecieert is dat er ook middelen vrijgemaakt worden voor een aanzet van meer beleidssteuning voor de directeurs basisonderwijs. Tegelijk zet de cao ook in op middelen voor de aanvangsbegeleiding van jonge leraren. Die beide maatregelen zullen directeurs en hun scholen meer ruimte geven voor een kwaliteitsvolle begeleiding van hun lerarenteams, in het bijzonder van de jonge leraren.

Katholiek Onderwijs Vlaanderen engageert zich om dit voorstel van cao te verdedigen ten aanzien van haar achterban.'

Divo-Evaluatie van het ontwerp van cao XI

Divo kan zich als vereniging voor directies van het vrij secundair onderwijs volledig vinden in het optimaliseren van de ondersteuning van directies in het basisonderwijs, maar wil nu expliciet de kaart trekken van de directies secundair onderwijs. Sinds 2001 heeft Divo zich ingeschakeld in de focus van elke onderwijsminister op het algemeen belang van onderwijsmedewerkers en van leerlingen. Steeds waren er naast de gerechtvaardigde vragen voor een herwaardering van directieambten andere meer prioritaire noden in de onderwijswereld, van de financiering van universitair en hoger onderwijs tot een minieme algemene (lineaire) loonsverhoging. In de voorbereiding van cao XI werd zowel door de koepel van het katholiek onderwijs als door de minister beloofd dat er werk zal gemaakt worden van een herwaardering van directieambten. Divo heeft bij die gelegenheid de besluiten uit de Haystudie herhaald. Bij het lezen van cao XI bekruipt ons een intense ontgoocheling. Opnieuw niets, behalve de algemene beperkte loonsverhoging. We moeten niet vals bescheiden zijn: directies doen ertoe in de scholen, in het uitwerken van kwaliteitsvol onderwijs, in het relativeren van en in het oplossingsgericht leiden van onderwijs- en maatschappelijke uitdagingen naar motiverende en duurzame oplossingen, soms met bijzonder weinig middelen, denk maar aan de implementatie van het M-decreet.

Divo kan niet akkoord gaan met de inhoud van cao XI zonder een gebetonneerde waarborg voor een merkbare herwaardering van directieambten in het secundair onderwijs. Divo wenst hierover rechtstreeks in overleg te gaan met de onderwijsminister.

ONTWERP VAN CAO XI: L'HISTOIRE SE RÉPÈTE, ...

In 2001 werd de Hay-studie gepubliceerd: 'Een nieuw integraal beloningsbeleid voor het onderwijspersoneel' zou onder meer een incentive worden voor een fundamentele herziening van beloning van leidinggevenden in het onderwijs. Tot nu toe is de enige constante: er zijn andere prioriteiten...

De Haystudie stelt dat :

- het basissalaris voor het besturend personeel laag is,
- de loonspanning tussen onderwijzend personeel en directeur te laag is,
- de loonshalen voor directiefuncties dienen te worden herzien, gekoppeld aan hogere eisen, één of ander assessment of evaluatie en aan een doorgedreven vorming.

November 2017: Onderhandelingen cao XI: ook aandacht voor directeurs!

Op dinsdag 14 november 2017 gaven onderwijsminister Hilde Crevits, de overheid, de vakorganisaties en de werkgevers het officiële startschot van de onderhandelingen voor een nieuwe onderwijs-cao. Cao XI heeft als doel maatregelen te ontwikkelen die de arbeidsvoorwaarden van het personeel verbeteren en de onderwijskwaliteit bevorderen. Het gemeenschappelijk vakbondsfront diende een eisencahier in met een aantal generieke en specifieke maatregelen die de koopkracht van de personeelsleden moeten versterken. In de periode 2018-2019 wil de minister naast het versterken van de koopkracht, ook zoeken naar een akkoord tussen de vakorganisaties, de vertegenwoordigers van de werkgevers en de overheid voor maatregelen om startende leraren te begeleiden. Het totaalbudget voor de onderhandelingen werd als volgt geraamd: 10 miljoen euro in het begrotingsjaar 2018, 30 miljoen euro in 2019 en vanaf 2020 wordt 108 miljoen euro voorzien.

Katholiek Onderwijs Vlaanderen vraagt in deze cao ruim aandacht voor een financiële herwaardering van de directieambten zodat de verloning van de (adjunct-)directeur marktconform is met de private sector. Die substantieel hogere verloning zal niet alleen de job aantrekkelijker maken. Ze kan er voor zorgen dat de juiste mensen voor het ambt van (adjunct-) directeur kiezen. Ze komt ook tegemoet aan de dagelijkse intensiteit van de opdracht van een schoolleider. Daarnaast vraagt Katholiek Onderwijs Vlaanderen uitdrukkelijk om werk te maken van beleidssteuning voor de directeur van het (buiten)gewoon basisonderwijs. Die ondersteuning is omwille van de toegenomen complexiteit van het takenpakket absoluut noodzakelijk geworden.

Februari 2018: Cao maakt ruimte voor betere ondersteuning directeur en jonge leraar - Extra bericht 23 februari 2018:

'Katholiek Onderwijs Vlaanderen is blij dat minister Crevits in de nieuwe cao een aantal maatregelen neemt om het lerarenberoep aantrekkelijker te maken. Die zijn nodig om een antwoord te bieden op de groeiende uitstroom van leraren, de stijging van het leerlingenaantal en het aantrekken van de economie.

ANTWOORD VAN MINISTER CREVITS

OP 18 MAART 2018 ONTVINGEN WIJ ONDERSTAAND ANTWOORD OP ONZE BRIEF:

'Geachte heer Vergauwen,

Aansluitend op ons vorig mailcontact ontving ik verduidelijking op uw bericht van 28 februari jl.

We willen in eerste instantie benadrukken dat de minister het recent bereikt voorakkoord van cao XI als een belangrijke cao ziet en vindt dat de opgenomen maatregelen uitermate belangrijk zijn in het kader van de aantrekkelijkheid van het lerarenberoep.

Naast de koopkrachtverhoging hebben we samen met de sociale partners ook wel degelijk een inspanning gedaan om middelen te vinden voor ondersteuning, zowel op beleidsniveau als op de klasvloer. Binnen de voorziene middelen zijn daarbij keuzes gemaakt en daarbij zijn alle sociale partners, zowel de vakorganisaties als de vertegenwoordigers van de werkgevers akkoord gegaan om voor aandacht te geven aan de beleidsondersteuning in het basisonderwijs, omdat daar de noden momenteel het meest dringend zijn.

Minister Crevits beseft ook wel degelijk dat deze cao geen antwoord biedt op alle mogelijke uitdagingen van vandaag en morgen in ons onderwijs. Wel zal deze cao doen waarvoor collectieve arbeidsovereenkomsten werden uitgevonden: de loons- en arbeidsvoorwaarden binnen onderwijs duurzaam versterken en de komende jaren 'marktconform' houden. Bovendien gaat deze cao nog een flinke stap verder door in een breed pakket aan maatregelen te voorzien voor starters en tijdelijken én beleidsondersteuning en professionalisering voor de scholen.

We zien zie deze cao dan ook niet als een keuze tussen het ene en het andere, maar wel als een en-en. En ja, we kunnen de voorgestelde maatregelen als historisch beschouwen, omdat we, na de vereenvoudiging van de verlofstelsels, een tweede doorbraak hebben bereikt in de loopbaandiscussies en alvast voor de start van de loopbaan een belangrijke stap voorwaarts zetten. Over de andere thema's van het loopbaandebat gaan de gesprekken met de sociale partners ondertussen verder. Bij oplevering van de resultaten van het nu lopende tijdsbestedingsonderzoek hervatten we de discussie over de opdracht van de leerkracht. En ondertussen werkt ook de werkgroep schoolleiders verder en daar zetten we de gesprekken verder over de schoolleider in alle onderwijsniveaus.'

Met vriendelijke groeten,

Rik Misseeuw
Adjunct-privésecretaris
Kabinet Hilde Crevits

REACTIE DIVO:

Wij danken de minister dat zij de moeite heeft genomen om via haar adjunct-privésecretaris te antwoorden. Toch betreuren wij dat de cao XI - met een uitzondering voor de directies basisonderwijs - opnieuw louter lineaire aanpassingen doorvoert als het over de verloning van onderwijspersoneel gaat. Uiteraard waarderen wij de aandacht voor de koopkracht en de toevoeging van een extra loontrap - dat laatste is trouwens al lang een Divo-voorstel. De selectieve aanpassing die wij al jaren vragen voor directies secundair onderwijs, ontbreekt eens te meer. Divo blijft aandringen en pleiten voor een selectieve financiële opwaardering van het directieambt, gepaard met het wegwerken van een aantal anomalieën in de loonspanning. Ondertussen vernemen wij dat de criteria voor de zogenaamd 'zware beroepen' zijn vastgelegd. Ook wat dat betreft vragen wij aandacht voor de leidinggevendenden in het onderwijs.

Robert Vergauwen,
Voorzitter.

STUURGROEP

Heb je een vraag, opmerking of suggestie, geef ze door via info@divo.be of via de contactpersonen voor je regio:

Limburg: Theo Gorssen
Antwerpen: Robert Vergauwen, Karin Wuyts
Mechelen-Brussel: Maïté Schiepers, Jan De Boeck
Oost-Vlaanderen: Katty Moeykens, Annick Thienpont
West-Vlaanderen: Lieven Delvoye
Buso Vlaanderen/Brussel: Paul Deprost

JAN DE BOECK - COLOMAPlus (administratief directeur)
Tervuursesteenweg 2 - 2800 Mechelen - Tel. 015 42 27 03
jan.de.boeck@colomaplus.be

LIEVEN DELVOYE - Onze-Lieve-Vrouwe-instituut (directeur)
Boeschepestraat 14 - 8970 Poperinge - Tel. 057 334645
lieven.delvoye@vsop.be

PAUL DEPROST - School Aan De Waterkant - buso (directeur)
Stropkaai 38/A - 9000 Gent - Tel. 09 222 15 84
directeur@waterkant.be

FRANS ENGELS - oud adjunct-directeur Scheppersinstituut Wetteren
engels.frans@skynet.be

ETIENNE CARRETTE (redactie nieuwsbrief/website) - Leiepoort
Campus Sint-Vincentius (oud-directeur)
Leeuwstraat 3 - 9800 Deinze - Tel. 0472 11 28 26
eca201248@gmail.com

THEO GORSSSEN (ondervoorzitter) - KSOM (coördinerend directeur)
Jozef Calasanzstraat 2 - 2400 Mol - Tel. 014 20 20 10
theo.gorssen@ksom.be

KATTY MOEYKENS - Broederscholen Sint-Hiëronymus (algemeen directeur) - Nieuwstraat 91 - 9100 Sint-Niklaas - Tel. 03 780 36 40
moa@broeders.be

GEERT RYSSSEN (eindredactie nieuwsbrief/website) - Broederscholen
Hiëronymus (oud algemeen directeur)
Hoge Bokstraat 41 - 9111 Belsele - Tel. 0475 78 27 43
geertryssen@hotmail.com / info@divo.be

MAÏTE SCHIEPERS - Scholengemeenschap Sint-Gorik (coördinerend directeur)
Landsroemlaan 126 - 1083 Ganshoren - Tel. 02 425 22 18
maite.schiepers@sintgorik.be

ANNICK THIENPONT - Sint-Franciscusinstituut (algemeen directeur/
directeur) Tuinstraat 105 - 9090 Melle - Tel. 09 230 79 11
annick.thienpont@sfinmelle.be

ROBERT VERGAUWEN (voorzitter) - Scholengemeenschap Lieven
Gevaert (coördinerend directeur)
Sint Bavostraat 49 - 2610 Wilrijk - Tel. 0477 31 15 39
robert.vergauwen@lievengevaert.be

KARIN WUYTS (secretaris/penningmeester) - Sint-Michielscollege
(directeur)
Papenaardekenstraat 53 - 2900 Schoten - Tel. 03 658 54 68
karin_wuyts@telenet.be

Afzender:

DIVO

PAPENAARDEKENSTRAAT 53
2900 SCHOTEN

ZESMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT
AFGIFTEKANTOOR 9550 HERZELE

APRIL

PB-PP
BELGIE(N)-BELGIQUE

NOTEER ALVAST

DIVO STUDIEDAG 2018 OP VRIJDAG 14 DECEMBER

Omwille van de werken aan de KBC Toren te Antwerpen verhuizen wij tijdelijk naar **DE HOOFDZETEL VAN KBC IN DE HAVENLAAN 2 TE 1080 BRUSSEL**, op loopafstand van Brussel-Noord

Wat het thema en sprekers betreft wordt er nog geprospecteerd. Je kan het proces volgen via de verslagen van onze stuurgroep (zie synopsis in dit nummer). Van zodra het thema definitief vaststaat worden de leden via een mailing op de hoogte gebracht en wordt dit gepubliceerd op Facebook en LinkedIn.

Wij werken momenteel ook met KBC aan een eenduidige inschrijvingsprocedure zodat alle gegevens correct bij ons binnenkomen.

www.divo.be
facebook.com/DIVOVZW